

Met ingang van dit jaar hebben we in Nederland een mestverwerkingsplicht voor boeren met mestoverschot. Dit jaar lijkt er voldoende capaciteit om aan deze plicht te voldoen constateert Hans Verkerk namens BMA en PLM. Wel maakt hij zich zorgen over de komende jaren. Niet alleen lijkt vooral in het Oosten van het land onvoldoende verwerkingscapaciteit, ook het uitblijven van de te verwerken percentages leidt tot veel onzekerheid.

Voldoende mestverwerking blijft een uitdaging

Zestig verwerkingsinitiatieven zorgen dit jaar voor voldoende capaciteit

Bureau Mest Afzet en het Projectbureau Lokale Mestverwerking hebben het initiatief genomen om de verwerkingscapaciteit te inventariseren. Zij hebben daarbij gekeken naar alle bekende mestverwerkers en initiatieven voor mestverwerking. De inventarisatie is ingevuld door 127 initiatieven. Ruim de helft hiervan is ook daadwerkelijk operationeel. De andere initiatieven zijn bezig met het opzetten van hun verwerking, waarbij bijna de helft al beschikt over de vergunningen. Bij de helft van de bestaande verwerkingsinstallaties zijn loonwerkers (mede-)eigenaar van de installatie.

Verwerkingscapaciteit

Uit de inventarisatie blijkt (zie tabel 1) dat in 2013 (het jaar waarin de verwerking nog niet verplicht was) er al een verwerkingscapaciteit was van bijna zestien miljoen kilogram fosfaat. De bestaande verwerkers verwachten dit jaar (2014) ruim negentien miljoen kilogram fosfaat te verwerken. De nieuwe initiatieven verwachten in 2015 ruim zeventien miljoen kilogram fosfaat extra te gaan verwerken, wat bijna een verdubbeling van de capaciteit zou betekenen. De initiatieven die in de bouw- en financieringsfase zitten, hebben gezamenlijk een beoogde verwerkingscapaciteit van circa tien miljoen kilogram fosfaat, waarvan 4,3 miljoen kilogram fosfaat bij projecten in de bouwfase. Verwacht wordt dat de initiatieven in de bouwfase in 2015 in productie zouden moeten kunnen zijn. De totale realistische verwerkingscapaciteit zou daarmee in 2015 kunnen toenemen tot ruim 23,4 miljoen kilogram fosfaat.

Benodigde capaciteit

In 2012 heeft de overheid berekend dat in 2014 zeventien miljoen kilogram fosfaat moet worden verwerkt en in 2015 28 miljoen kilogram fosfaat (uitgaande van de verwerkingspercentages voor 2015, die nog moeten worden vastgesteld). Als we dit vergelijken met de geïnventariseerde capaciteit blijkt dat er in 2014 voldoende verwerkingscapaciteit beschikbaar zal zijn. Daarbij moet nog worden opgemerkt dat een aantal mestverwerkers vanuit concurrentieoverwegingen geen informatie over de verwerkingscapaciteit wil verstrekken en dat er ook nog een forse export van onbehandelde pluimveemest is, die in deze inventa-

risatie niet is meegenomen. Ingeschat wordt dat dit samen nog bijna vijftien miljoen kilogram fosfaat betreft. Daarmee zou er ook voor 2015 voldoende verwerkingscapaciteit zijn.

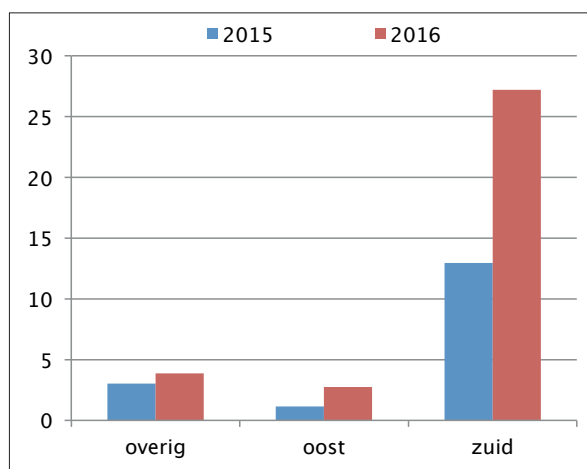
Door het schot tussen de pluimveehouderij en de overige diersoorten is het administratief echter niet eenvoudig en logistiek onhandig en omslachtig om de export en verwerking van pluimveemest beschikbaar te krijgen voor het uitruilen van fosfaat van de varkens- en melkveehouderij. De totale verwerking van fosfaat uit pluimveemest boven de verwerkingsplicht van de pluimveehouderij komt daarmee lang niet geheel ten goede aan de invulling van de verwerkingsplicht door de overige veehouderijsectoren. Of alle veehouders daarmee in 2015 en verder over voldoende verwerkingscapaciteit kunnen beschikken, is daarom zeer de vraag.

Uitdagingen voor de toekomst

Eén van de knelpunten die uit de inventarisatie naar voren komen, is dat er in het mestoverschotgebied Oost vrijwel geen verwerkingscapaciteit beschikbaar lijkt te zijn en maar heel beperkt in ontwikkeling is (zie figuur 1). Dit terwijl de verwerkingspercentages komend jaar ook in dit gebied behoorlijk zullen stijgen. Er ligt voor het gebied Oost dan ook een flinke opgave om toch verwerkingscapaciteit te organiseren. Eén van de oorzaken voor deze achterblijvende resultaten is dat een aantal belangrijke mestverwerkers uit deze regio geen informatie over hun verwerkingscapaciteit heeft verstrekt.

De varkenshouderij kan de mest steeds slechter in de Nederlandse akkerbouw kwijt. Dit wordt veroorzaakt door de relatief hoge fosfaatgehalten, waardoor er per hectare te weinig kuubs onbehandelde mest kunnen worden uitgereden voor een goede verdeling door de bemester. Bovendien is de verhouding tussen fosfaat en stikstof in deze mest ongunstig ten opzichte van de gewasbehoefte, waardoor de akkerbouwer veel kunstmeststikstof moet gebruiken. Dit pleit ervoor om zoveel mogelijk varkensmest te verwerken (na metscheiding) en vervolgens de melkveehouderij via VVO's te voorzien van verwerkingscapaciteit vanuit de mest die boven de verplichte verwerking door de varkenshouderij is verwerkt. De melkveehouderij betaalt op die manier mee aan de verwerking door de varkenshouderij.

Figuur 1. Regionale verdeling aanvullende verwerkingscapaciteit in 2015 en 2016 in miljoenen kilogrammen fosfaat

Tabel 1. Bestaande verwerkingscapaciteit in 2013 en verwachte capaciteit in 2014 en verwachte extra capaciteit 2015 (in 1000 kg fosfaat)

Mestsoort	2013	2014	Extra in 2015
Mestkorrels met 90% droge stof	2.240	3.712	5.270
As met maximaal 10% organische stof	9.000	9.000	0
Gehygiëniseerde dikke-fractie-mest	439	1.221	3.102
Gehygiëniseerde drijfmest	708	666	414
Gehygiëniseerd ongescheiden digestaat	1.109	1.179	50
Gehygiëniseerd dikke-fractie-digestaat	380	663	950
Onbehandelde drijfmest	0	0	0
Onbehandelde dikke-fractie-mest	230	297	1.288
Gedroogde mest	0	1	164
Gedroogd digestaat	435	381	385
Gecomposteerde mest	781	1.321	5.511
Anders	614	650	0
Totaal	15.963	19.090	17.134

De melkveehouderij groeit met het oog op het wegvallen van de quoterings in 2015. Wel komt daar een wettelijk systeem voor terug dat regelt dat alle groei in deze sector na 2013 moet worden ingevuld op basis van extra grond of volledige verwerking van het extra overschot. De melkveehouderijsector zet sterk in op het gebruik van de Kringloopwijzer om daarmee de overschotten te beperken door de bedrijfsvoering zo mineralenefficiënt mogelijk te maken. De sector groeit op dit moment echter zo snel dat het maar de vraag is of de hogere efficiëntie daarmee in evenwicht zal zijn. Als dit niet zo is, komt er boven op de verplichte verwerkingspercentages nog behoefte aan extra verwerkingscapaciteit. Als de melkveehouderij blijft doorgroeien, komt ook de vraag aan de orde of er nog wel genoeg verwerking van varkensmest is om alle verwerkingsplicht in de melkveehouderij mee in te vullen.

Grote uitdaging

Uit de inventarisatie blijkt dat er voor 2014 en 2015 in beginsel voldoende mestverwerkingscapaciteit beschikbaar is. Daarnaast zijn er nog initiatieven in ontwikkeling die later in productie kunnen komen. Aan de andere kant speelt de moeizame uitruiling van pluimveefosfaat met andere mestsoorten waardoor niet alle ruimte wordt benut. Dat betekent dat de overige sectoren meer moeten verwerken waardoor de behoefte aan verwerkingscapaciteit toeneemt. Ook op

dit vlak blijven er dus voor de toekomst nog voldoende uitdagingen. Zolang de varkens- en melkveehouderij afhankelijk blijven van het uitruilen van pluimveefosfaat ligt er een grote uitdaging bij de cumelabedrijven om dit voor de klanten en opdrachtgevers te realiseren.

TEKST: Hans Verkerk

***Bureau Mest Afzet** is een onafhankelijk expertisebureau op het gebied van mestverwerking en mestexport. Het doel van BMA is om de aangesloten bedrijven en organisaties te ondersteunen en te faciliteren bij de afzet, verwerking en export van dierlijke mest als waardevolle mestproducten in binnen- en buitenland. De Stichting BMA is werkzaam als een technisch inhoudelijk steunpunt van en voor het bedrijfsleven.*

***Projectbureau Lokale Mestverwerking** is een gezamenlijk initiatief van Mestac, LLTB, Agrifirm Exlan, LTO Noord en ZLTO en stichting Mestbank Zuid. Het doel van het projectbureau is om te komen tot een versnelling van de ontwikkeling van lokale initiatieven voor het verwaarden van mest. Vanuit deze organisaties is een team specialisten bijeengebracht met alle benodigde expertise op het gebied van de ontwikkeling van mestverwerkingslocaties.*